

Ilse Ceulemans
De tijdontkenner

 Manteau

De zon brandde op het dashboard van onze zwarte Fiat Cinquecento. Ik had geen airco in de wagen, de ramen stonden wijd open. Er zat een cd van Zucchero in de speler. Luid zong ik 'Senza Una Donna' mee. Ik zou mijn dochter Fiorentina noemen.

Larf

Ik leg de krant neer. Kijk naar de zee. Een ijsbeer met een druipende vacht rent uitzinnig over het strand, een knokig monster komt dreigend op me af. Zet ik mijn leesbril af, dan zie ik dat het een illusie was. Geen beer, maar schuimende golven. Geen gedrocht, maar een schrale man met een vishengel.

Met mijn bril op worden verre figuren vreemd en vaag. Misschien is het een rare grap van de natuur. Halverwege ons leven worden onze ogen minder goed, zodat we uiteindelijk steeds vaker turen naar een wereld die onze verbeelding reflecteert. Genadeloos.

Noem het fantoombeelden. Soms heb ik mijn bril daar niet eens voor nodig. Zoals vanochtend. De wekker ging, het was half zeven. Slaapdronken liet ik de komende dag op me inwerken. Ik zag contentmanager Werner – half mens, half krokodil – op me afkomen. Hij schudde het hoofd, de dossiers die aan zijn schubben hingen bewogen mee. Hij keek glazig uit zijn vissenkop, zijn tanden vermolten met zijn lippen, wat hem een muil gaf in plaats van een mond, waaruit deze zin klonk: ‘We gaan eraan beginnen.’ Eraan, dat was de broodjesmeeting die op het programma stond.

Een vergadering waar ik niet klaar voor was.

Om vijf over half zeven druk ik de wekker af en besluit ik niet te gaan. Burn-out voor een dag. Waarom niet? Waarom zouden burn-outs altijd maanden moeten duren? Iemand moet de eerste zijn, denk ik, terwijl ik het dekbed over me heen trek.

Een uur later schrijf ik de mail. ‘Dag Werner, ik kom vandaag niet. Ik moet discreet blijven over de reden. Morgen meer nieuws. Groet, Erik.’

Nog een uur later kom ik mijn bed uit. Ik zie dat ik een sms heb gekregen van Lies, de flowmanager.

‘Ik hoor dat je niet kunt komen. Maak me wat zorgen. Wat heb je?’

Twee mogelijkheden. Ofwel heeft Werner gevraagd te informeren wat er aan de hand is, ofwel wil Lies scoren door als eerste het nieuwtje te kunnen vertellen.

Lies is een larf. Larven zijn mensen die tot het middenkader behoren. Ze leven niet echt, ze leven naar iets toe. Naar de dag waarop ze kaderlid worden en zich ontpoppen als een vlinder. Wat niet altijd gebeurt. Larven gebruiken je. Ze gebruiken iedereen.

Ik sms terug. ‘Later, Lies. Later.’

Ik begin er schik in te krijgen. Het woord ‘cliffhanger’ komt in me op.

Adem

Pas onder de douche denk ik aan Anna, mijn vrouw. Als je drieëntwintig jaar getrouwd bent, denk je niet meer elke seconde aan elkaar. Ooit las ik dat pasgeboren baby’s lange tijd denken dat hun moeder een stuk is van henzelf, een ledemaat als het ware. Pas na een hele tijd krijgen ze door dat ze helemaal losstaan van hun moeder. Dat is, denk ik, een heel dof besef. Ineens sta je er toch alleen voor. Misschien is dat moment zelfs de voedingsbodem voor het eeuwige zoek naar de ideale partner. Misschien willen we gewoon onze ledemaat terug.

Mijn vrouw is echt een ledemaat van me. Een stuk van mezelf. Maar ook een maat in leed. Anna ruikt het als ik niet lekker in mijn vel zit. Soms letterlijk.

‘Je moet meer water drinken, je adempje stinkt een beetje,’ zei ze gisteren. Adempje. Slecht nieuws wil ze weleens verpakken in verkleinwoorden. Wij hebben schimmeltjes, achterstalletjes, tandsteentjes. Mijn probleem vandaag overstijgt het verkleinwoord. Daarover later meer.

Ik trek een shirt en broek aan en klap mijn laptop open. Zoek in mijn mailbox naar nieuwe berichten. De e-mail waar ik bang voor ben, staat er niet tussen. Daarna lees ik de krantenkoppen op vier krantensites. Geen verdere ontwikkelingen in De Zaak.

Ik ruim de vaatwasser uit, zet koffie, gooi de gelezen weekendkranten bij het oud papier. Na een half uur ademt het huis een sfeer van controle. Niet dat die sfeer overslaat op hoe ik me voel.

Ik check opnieuw mijn mails. Dé mail is er niet bij. Ik sla de laptop dicht.

Antidateren. Het woord komt ineens in me op. Ik moet antidateren. Misschien zal het dan draaglijker worden. Antidateren doe ik al sinds ik eenentwintig was.

Ik was negen maanden samen met Liesbeth, mijn studiegenoot. Negen maanden is niet niks als je zo jong bent. Ik was best verliefd op haar. Maar op een avond, na een bijeenkomst voor de studentenkrant, bleven we hangen op café. Ze was er ook. Manon. Woest mooie Manon. Wilde krullen onder een studentenpetje, stoer accent uit de Voorkempen. Ze kon iedereen krijgen. Ik had het karakter niet. Ik zei het niet. ‘Nee, Manon, dit keer niet, ik ga naar huis, ik heb nu een vriendin.’

Ik ging mee. Naar haar kot. Het was een nacht die je alleen in films ziet. Tijdelijkheid is het recept voor geluk.

Die ochtend antidateerde ik voor het eerst. Ik vroeg me af wie de tijd ooit heeft opgedeeld in seconden en eeuwen. Waarschijnlijk

een mannetje met een schrijnend gebrek aan lateraal denkvermogen. Zo iemand die het logisch vindt dat tijd lineair is en niet verder denkt. Want tijd kan toch ook iets ronds zijn? In dat geval zouden we alles anders indelen. Dingen gebeuren dan niet voor of na iets, maar gewoon, zoals ze gebeuren, misschien eerder gerangschikt volgens intensiteit.

Hoe meer ik erover nadacht, hoe meer nieuwe mogelijkheden ik zag. En hoe minder schuldig ik me voelde. Ik had nu niet meer met Manon geslapen terwijl ik een relatie had met Liesbeth, want 'terwijl' bestond niet meer.

Waarom zou ik me moeten houden aan de chronologie van het benepen denkertje? Nee, daar zou ik niet aan meedoen. En wat er met Manon was gebeurd, werd geantidateerd. Ik plaatste het simpelweg in de periode voor ik een relatie had met Liesbeth.

In die periode besloot ik de levensloop die ik voor mezelf schreef, volledig te laten verstrijken via een andere tijdsbeleving. Zo zou ik een leven kunnen leiden waarin tijd ondergeschikt was aan beleving. Net het omgekeerde van wat starre mannetjes doen.

Ik moet toegeven dat later, met het vervagen van het beeld van de dansende krullen van Manon, ook de moed verdampte om in mijn eentje volgens een ander tijdsperspectief te gaan leven. Tot nu dus.

De behoefte aan antidateren is groot.

Rozijnenkoek

Ik heb frisse lucht nodig. En brood. Bij een burn-outdag horen de allerbeste croissants. Stel dat je zo'n drie, vier maanden opgebrand thuiszit, dan gaat dat niet, natuurlijk. Dat is het voordeel van dit

verkorte concept. Ik spring op de fiets, richting duurste bakkertje van de stad.

De geur van de stad doet me deugd. Benzine. Verschaald bier. Een verdwaald deoluchtje. Aerosolen van ons aardse bestaan. Stadslucht maakt vrij. Zou ik misschien ook een espresso nemen in een goede koffiebar? Nee, niet overdrijven.

Ik trap flink door, las ergens dat het goed is voor de buikspieren. Mijn buik, de bonus van mijn lijf. Werkelijk. Nu, op mijn eenen-vijftigste, staat hij nog zo strak als die van veel vijftentwintigjarigen. Zet je leesbril op en ik ben George Clooney.

Een croissant en een rozijnenkoek voor Anna. Ik moet haar straks nog een goed verhaal kunnen vertellen waarom ik niet ben gaan werken. Een koffiekeok kan een katalysator zijn.

Krop

Uit mijn laptop komt een biep. Dadelijk zal er een melding verschijnen in de rechterbovenhoek van mijn scherm. Ik zet me schrap. Laat het alsjeblieft de mail zijn die alles verandert.

Het is Maartje van Hello Fresh. 'Laatste kans op 30 procent korting', schrijft ze. Wat een slecht gevoel voor timing heeft Maartje.

Ik moet aan mijn vader denken, die had dat ook. Dan zat ik te studeren voor wiskunde, besloot ik tien minuten pauze te nemen en even op bed te gaan liggen, kwam hij natuurlijk net dan kijken wat ik uitvoerde. Binnen zonder kloppen, verwijten zonder weerga. 'Waar heb ik die zoon zonder zelfdiscipline toch gehaald?' zei hij dan.

Mijn vader was tandarts. Hij had zich opgewerkt, zoals dat heet. Hij startte zijn praktijk in de sixties. Mijn moeder kan nu nog te

allen tijde de ogen ten hemel slaan en uitroepen: ‘De golden sixties! Toen de btw nog niet bestond!’ Het geld rolde binnen en belastingen bleven buiten.

Dat vertaalde zich in een gigantisch huis met marmeren gangen, antieke Engelse meubelen, een stijl die naadloos gekopieerd was uit het Franse tijdschrift *Art & Décoration*.

Het is iets wat me intrigeert: wie kan toetreden tot een nieuwe klasse, heeft vaak de neiging om zich aan die klasse te conformeren. Je ziet zelden een nouveau riche die met originele ideeën komt. Waarom zouden ze creatief zijn? Ze zijn al lang blij dat ze mogen meedoen. Mijn ouders hadden dat ook, hoewel mijn vader zich daar oneer mee aandeed.

Hij was een fijnbesnaard en inventief man. Boven mijn bureau hangt een piepklein aquarelletje dat hij maakte op een rustige werkdag, in de wachttijd tussen twee patiënten, omdat iemand had afgebeld. Het karakter van mijn vader spat ervan af. Op het schilderij zie je een boerderijtje met in de verte een kudde koeien. Denk niet dat hij zich er impressionistisch van af heeft gemaakt en de koeien heeft geschetst met een paar vage bruine vlekken. Nee. Elke koe is minutieus geschilderd, het moet een enorme inspanning gevergd hebben. Mijn vader had de neiging het zichzelf niet al te makkelijk te maken, en hij hield dat ook vol tot het bittere eind. Die overgave. Zo klinisch als hij tandsteen verwijderde, zo hoopte hij ook elk gebrek uit onze identiteit weg te halen. Zonder verdoving.

Ik wis de mail van Maartje van Hello Fresh. Ach, mijn vader. Ik voel mijn keel dik worden, slik de krop weg. Hij lijkt bijna te groot, of mijn keelgat te klein voor het verdriet dat daar opgespaard lijkt als een woekerende tumor, van het soort dat je ziet op sigarettapakjes om te waarschuwen voor kanker. Zou er ooit iemand gestopt zijn met roken door zo’n foto?

Wat zou je ervan denken, pa, dat ik mezelf vandaag op pauze heb gezet? Ben je ooit trots op me geweest? Zelfs op je sterfbed bleef je onaantastbaar.

‘Op een bepaald moment neemt de kanker het over’, had de arts gezegd. ‘Dan zit het overal. Dan dooft de patiënt uit. Bij je vader is dat moment nu.’ Een paar dagen later kon hij niet meer praten, een week later was hij dood.

Niemand van ons had er rekening mee gehouden dat dat echt zou gebeuren. Alsof we dachten dat je de dood kunt ontlopen als je maar genoeg wilskracht hebt.

Krokus

Toen ik in de kerk zat en zijn kist voorbijkwam, gedragen door vier mannen in donkergrijs pak, wist ik nog niet dat die dag ook een hele wereld zou verdwijnen. Dat mijn moeder nooit meer gebrad zou maken op zondag, dat ik niets meer zou vernemen over de moppenrubriek in het ledenblad van de Vlaamse Tandartsen, dat er in de lente minder krokussen zouden bloeien in de tuin van mijn ouders, omdat mijn vader geen bollen meer had geplant.

‘Een man moet drie dingen doen’, zei hij altijd. ‘Een zoon krijgen, een boom planten, een boek schrijven.’ Hij heeft drie zonen gekregen, vele boompjes geplant. Er is geen boek van hem. Denken mensen echt dat ze onsterfelijk worden door een bijdrage aan de literatuur? Ook ongeschreven woorden prenten zich in onze geheugens. Ook onuitgesproken zinnen blijven hangen.

© 2022 Uitgeverij Manteau / Standaard Uitgeverij nv,
Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen en Ilse Ceulemans

Vertegenwoordiging in Nederland
New Book Collective, Utrecht
www.newbookcollective.com

Eerste druk mei 2022

Omslagontwerp: Herman Houbrechts
Ontwerp binnenwerk: Armée de Verre Bookdesign

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 223 3687 8
D/2022/0034/002
NUR 301